

24.09.2018

Dnro: 186/03.00.00/2018

Liikenne- ja viestintäministeriö
<https://www.lausuntopalvelu.fi>
PL 31
00023 Valtioneuvosto

Viite: Lausuntopyyntö luonnoksesta LVM:n asetukseksi maanteiden ja rautateiden runkoverkosta ja niiden palvelutasosta dnro LVM/1436/03/2018

LAUSUNTO LUONNOKSESTA LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN ASETUKSEKSI MAANTEIDEN JA RAUTATEIDEN RUNKOVERKOSTA JA NIIDEN PALVELUTASOSTA

Liikenne- ja viestintäministeriö (LVM) on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta LVM:n asetukseksi maanteiden ja rautateiden runkoverkosta ja niiden palvelutasosta.

LVM:n luonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi runkoverkkoasetus, jolla säädettäisiin valtakunnalliseen runkoverkkoon kuuluvista maanteista ja rautateista. Lisäksi runkoverkkoasetuksella säädettäisiin runkoverkolla noudatettavasta palvelutasosta siihen kuuluvilla maanteilla ja rautateilla.

Runkoverkkoasetuksen valmistelu on kytkeytynyt maantielain (503/2005) ja ratelain (110/2007) uudistukseen. Liikennejärjestelmästä ja maanteista annetun lain ja ratelain muutokset hyväksyttiin kesällä 2018 eduskunnassa ja ne tulivat voimaan 1.8.2018. Runkoverkkopäätöksen valmistelu on myös osa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua.

Asetuksen valmistelun tavoitteena on säätää maanteiden ja rautateiden kuulumisesta valtakunnallisesti merkittävään runkoverkkoon siten, kun liikennejärjestelmästä ja maanteista annetun lain (572/2018) 4 §:n 3 momentissa ja ratelain (573/2018) 4 §:n 3 momentissa säädetään. Esityksen keskeisenä tavoitteena on lisäksi varmistaa runkoverkkoon kuuluvien maanteiden ja rautateiden muuta tie- ja rataverkkoa korkeampi palvelutaso.

LVM:n laatiman luonnoksen mukaan yhteisen ja korkean matkojen ja kuljetusten palvelutason varmistaminen runkoverkkopäätöksellä edistäisi elinkeinoelämän kilpailukykyä ja eri alueiden välistä saavutettavuutta sekä tarjoaisi tärkeää tietoa elinkeinoelämän toiminnan suunnittelun tueksi. Runkoverkko perustuisi olemassa oleviin valtion maanteihin ja rautateihin. Runkoverkolla luotaisiin edellytyksiä uusien palveluiden kehittymiselle sekä matka- ja kuljetusketjujen toimivuudelle. LVM:n määrittelyn kriteereinä on käytetty maanteiden ja rautateiden liikennemääriä, alueellista saavutettavuutta ja verkollista kokonaisuutta. Lisäksi runkoverkon määrittelyssä on otettu huomioon TEN-T ydinverkko. Määrittelyssä on huomioitu sekä nykytilanne, että ennusteet tulevasta kehityksestä.

Luonnos asetukseksi maanteiden ja rautateiden runkoverkosta ja niiden palvelutasosta

Runkoverkkopäätöksen valmistelu osana valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua on tärkeä asia, koska se mahdollistaa maan keskeisen liikenneverkon pitkäjänteisen kehittämisen. Valtion tulee kuitenkin turvata riittävä rahoitus runkoverkon ja muun liikenneverkon ylläpitoon ja kehittämiseen.

Valtioneuvoston päätöksessä valtakunnallisista alueidenkäytön tavoitteista todetaan, että kestävä yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän kehittämällä voidaan merkittävästi vaikuttaa ilmastonmuutokseen, talouteen ja energiavarmuuteen. Maan eri osien vahvuuksien ja voimavarojen hyödyntämistä elinkeinotoiminnan kehittämisessä ja uudistamisessa voidaan tukea toimintakykyisten keskusten ja niitä ympäröivien alueiden välisellä verkostoitumisella. Monipaikkainen asuminen yleistyy, ja tiiviimmät ja väljemmät alueet kytkeytyvät toisiinsa entistä vahvemmin. Maan kilpailukyvyyn parantamiseksi ja asukkaiden hyvinvoinnin turvaamiseksi on tärkeää, että alueet ja yhdyskunnat kehittyvät elinvoimaisina ja että niiden vahvuuksia ja voimavaroja voidaan hyödyntää tehokkaasti ja kestävästi. Monikeskuksinen aluerakenne tukee maan eri osien vahvuuksien hyödyntämistä. ***Kainuun liiton näkemyksen mukaan LVM:n asetusluonnoksessa ei ole riittävällä tavalla huomioitu valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita, jotka kohdistuvat liikennejärjestelmään. Asetusluonnoksen esitys runkoverkoksi painottuu pääosin Etelä- ja Länsi-Suomeen.***

Liikennejärjestelmän kehittämällä voidaan merkittävällä tavalla vaikuttaa maakuntien saavutettavuuteen, elinvoimaan ja sen kehittymiseen sekä turvata asukkaiden liikumisen alueellista ja sosiaalista tasa-arvoa. Valtion tulee maakuntien saavutettavuuden ja elinvoiman parantamiseksi kohdistaa liikennejärjestelmän kehittämistoimia Itä- ja Pohjois-Suomen alueelle näiden alueiden aluekehityksen vahvistamiseksi. ***Kainuun liiton mielestä elinkeinoelämän toimiedellytysten sekä kasvu- ja vientimahdollisuuksien kehittäminen vaatii runkoverkkopäätöksessä suuremman painoarvon riippumatta väylien henkilöliikennemääristä. Yhteyksien merkittäviin vientisatamiin, rajanylityspaikkoihin ja maakuntakeskuksiin kuuluisi olla mukana runkoverkkojen määrittelykriteereissä.***

Kainuun liitto on esittänyt LVM:lle valtatie 6 Helsinki-Joensuu-Kajaani yhteysvälin muuttamista siten, että valtatie 6 käsittää tieyhteyden Helsinki-Joensuu-Kajaani-Oulu ja kantatien 89 Paltamo-Vartius tieluokan muuttamista valtatieksi ja nimeämistä valtatieksi 22 Paltamo-Vartius. Yhteysvälit ovat merkittäviä saavutettavuuden, kansainvälisen liikenteen, maantieverkon verkostomaisuuden toteutumisen ja yhdistävyyden vuoksi. ***Kainuun liitto esittää, että nämä muutosesitykset hyväksytään ja otetaan huomioon myös maanteiden runkoverkkoa ja palvelutasoa koskevassa päätöksenteossa.***

Maanteiden runkoverkon palvelutaso jaettaisiin asetusluonnoksen mukaan kahteen luokkaan. Palvelutasoluokassa I turvattaisiin pitkänmatkaisen liikenteen hyvä ja tasainen matkanopeus. Nopeusrajoituksen tulisi olla pääosin vähintään 80 km/h ja moottoriteillä pääosin vähintään 120 km/h. Palvelutasoluokassa II turvattaisiin alueelliset olosuhteet huomioon ottaen pitkänmatkaiselle liikenteelle mahdollisimman tasainen matkanopeus. Nopeusrajoituksen tulisi olla pääosin vähintään 80 km/h. Valtatie 5 Helsinki-Sodankylä muodostaa merkittävän liikenne- ja kasvukäytävän pääkaupunki-seudulta Itä-Suomen kautta Lappiin. Elinkeinoelämän kuljetukset, työmatkaliikenne, matkailuliikenne ja saavutettavuuden parantaminen edellyttävät turvallista ja hyväkuntoista liikenneväylää vuodenajasta riippumatta. ***Kainuun liiton näkemyksen mukaan maanteiden runkoverkon palvelutaso tulee olla asetusluonnoksessa esi-***

tettyä tavoitteellisempi. Valtatietä 5 ja sen kehittämistä tulee tarkastella yhtenä kokonaisuutena ja myös yhdistävyyden näkökulmasta sekä huomioida valtatie merkitys Itä- ja Pohjois-Suomelle riittävällä tavalla maanteiden runkoverkkoa ja palvelutasoa koskevassa päätöksenteossa.

Asetusluonnoksen rautateiden runkoverkko on kokonaisuutena kattava ja muodostaa verkollisen kokonaisuuden. Asetusluonnoksen mukaan rautateiden runkoverkon rataosuuksilla noudatettava palvelutaso määräytyisi kunkin rataosuuden pääasiallisen liikenneprofiilin mukaan. Runkoverkon pääasiallinen liikenneprofiili Savonradalla Kouvolasta pohjoiseen on asetusluonnoksessa esitetty olevan pääasiallisesti tavaraliikenne. Asetusluonnoksessa liikenneprofiiliin määrittelyssä on jätetty huomioimatta Itä-Suomen maakuntien ym. tahojen tavoitteet Savon ja Karjalan ratojen henkilöjunaliikenteen nopeuttamiseksi. **Kainuun liitto toteaa, että Itä-Suomen saavutettavuuden parantaminen, henkilöliikenteessä pitkänmatkainen matkustaminen ja elinkeinoelämän kuljetukset edellyttävät Savonradan sisällyttämistä rautateiden runkoverkkoon ja riittävää palvelutasoa sekä henkilö- että tavaraliikenteelle.**

Kainuun liitto esittää asetusluonnoksen täydentämistä seuraavasti:

Maanteiden runkoverkko:

- valtatie 5 runkoverkkona palvelutasolla I yhteysvälillä Lusi-Sodankylä
- valtatie 6 yhteysväli Joensuu-Kajaani-Oulu (osin nykyinen valtatie 22) maanteiden runkoverkkoon, Kajaani-Oulu palvelutasoluokkaan I (huom! Kainuun liiton tieluokkamuutosesitys)
- valtatie 22 Paltamo-Vartius (nykyinen kantatie 89) maanteiden runkoverkkoon, palvelutasoluokka II (huom! Kainuun liiton tieluokkamuutosesitys)
- runkoverkkoon kuuluvien maanteiden palvelutaso tulee olla tavoitteellisempi, palvelutasoluokassa I nopeusrajoituksen tulee olla pääosin vähintään 100 km/h

Rautateiden runkoverkko:

- Savonrata liikenneprofiililtaan myös henkilöliikenne radaksi Kouvolasta Kajaanin kautta Ouluun saakka, palvelutaso henkilöliikenne- ja tavaraliikenne radan mukainen
- runkoverkon henkilöliikenteen radoilla palvelutaso tulee olla tavoitteellisempi, nopeus pääsääntöisesti vähintään 140 km/h

Kainuun liitto

Timo Korhonen
maakuntahallituksen
puheenjohtaja

Pentti Malinen
maakuntajohtaja